

Ändringar i lagen (2005:130) om dödförklaring

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	1
1 Sammanfattning	2
2 Författningsförslag	3
2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (2005:130) om dödförklaring.....	3
3 Bakgrund.....	6
4 Gällande rätt.....	7
4.1 Allmänt om dödförklaring	7
4.2 Internationell privaträtt	8
4.3 Utländsk rätt.....	8
5 Förslag.....	9
5.1 Behovet av regelförändringar	9
5.2 Lagens omfattning	9
5.3 Publicering av kungörelse.....	9
5.4 Beslut om dödförklaring efter kungörelse	10
5.5 Utvidgning av sökandekretsen.....	11
5.6 Beslut att upphäva dödförklaring.....	11
6 Konsekvensanalys.....	14
6.1 Offentligfinansiella konsekvenser	14
6.2 Konsekvenser för Skatteverket	14
6.3 Konsekvenser för enskilda.....	14
7 Författningskommentarer.....	15
7.1 Förslag till lag om ändring i lagen (2005:130) om dödförklaring.....	15

1 Sammanfattning

I promemorian föreslås förtydliganden och ändringar i lagen (2005:130) om dödförklaring. I den lagen finns bestämmelser om hur och under vilka förutsättningar en person som är försvunnen kan dödförklaras. Frågan prövas av Skatteverket, i vissa fall genom en särskild nämnd, Nämnden för dödförklaring.

Inledningsvis föreslås att det i lagen uttryckligen anges att den försvunne kan befaras vara död för att frågan om dödförklaring ska kunna prövas.

Det föreslås att kretsen av personer som ska kunna ansöka om dödförklaring ska utvidgas till att även omfatta god man för den försvunne. Förslaget i denna del syftar till att underlätta avveckling av god mans uppdrag att bevaka bortovarandes rätt eller egendom när inga kända eventuella arvingar finns.

Vidare föreslås dels att kungörelse i ortstidning bara ska vara nödvändig om det finns särskilda skäl, dels att Skatteverket, utan medverkan av den särskilda nämnden, ska kunna fatta beslut om dödförklaring om inget har tillförts ärendet efter kungörelsetidens utgång. Skatteverket föreslås också, utan medverkan av den särskilda nämnden, kunna avskriva ärende på grund av att ansökan återkallats eller att det har konstaterats att den försvunne är död.

Slutligen föreslås att Skatteverket ska fatta beslut om upphävanden av dödförklaring om det visar sig att den dödförklarade lever. Ett sådant beslut ska inte kunna överklagas och ska vara en förutsättning för att reglerna om återbäring av egendom ska vara tillämpliga.

De nya reglerna föreslås börja gälla fr.o.m. den 1 januari 2013.

2 Författningsförslag

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (2005:130) om dödförklaring

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2005:130) om dödförklaring
dels att rubriken närmast före 12 § ska utgå,
dels att i 6, 8 och 9 §§ ordet ”skall” ska bytas ut mot ”ska”,
dels att 1, 5, 7, 10, 11 och 12 §§ ska ha följande lydelse,
dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 11 a §, samt närmast före denna paragraf en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Är någon försvunnen, får han eller hon dödförklaras enligt denna lag.

En ansökan om dödförklaring får göras av den försvunnes make eller sambo eller arvinge. I andra fall än dem som avses i 3 § andra stycket får ansökan också göras av annan vars rätt kan bero av dödförklaringen.

Ansökan *skall* göras hos Skatteverket.

Skatteverket får självmant ta upp en fråga om dödförklaring enligt 2 §.

I fall som avses i 3 och 4 §§ *skall* Skatteverket utfärda kungörelse. Kungörelsen *skall* innehålla en kallelse på den försvunne att anmäla sig hos Skatteverket senast en viss dag som inte får sättas tidigare än sex månader därefter, eller om 3 § andra stycket tillämpas, två månader därefter. Kungörelsen *skall* även innehålla en uppmaning till var och en som kan lämna upplysningar i ärendet att inom samma tid anmäla det hos Skatteverket.

Kungörelsen *skall* införas i Post- och Inrikes Tidningar och ortstidning.

Föreslagen lydelse

1 §

Är någon försvunnen *och kan det befaras att denne är död*, får han eller hon dödförklaras enligt denna lag.

5 §

En ansökan om dödförklaring får göras av den försvunnes make eller sambo eller arvinge. I andra fall än dem som avses i 3 § andra stycket får ansökan också göras av annan vars rätt kan bero av dödförklaringen. *Även god man för den försvunne får ansöka om dödförklaring.*

Ansökan *ska* göras hos Skatteverket.

7 §

I fall som avses i 3 och 4 §§ *ska* Skatteverket utfärda kungörelse. Kungörelsen *ska* innehålla en kallelse på den försvunne att anmäla sig hos Skatteverket senast en viss dag som inte får sättas tidigare än sex månader därefter, eller om 3 § andra stycket tillämpas, två månader därefter. Kungörelsen *ska* även innehålla en uppmaning till var och en som kan lämna upplysningar i ärendet att inom samma tid anmäla det hos Skatteverket.

Kungörelsen *ska* införas i Post- och Inrikes Tidningar *samt, om särskilda skäl talar för det, även i ortstidning.*

10 §

Skatteverkets beslut i frågor om dödförklaring som avses i 2 och 3 §§ *skall* fattas av en särskild nämnd inom verket. Om det finnas särskilda skäl, får verket bestämma att nämnden *skall* fatta beslut även i annat enskilt ärende enligt denna lag.

Skatteverkets beslut i frågor om dödförklaring som avses i 2 och 3 §§ *ska* fattas av en särskild nämnd inom verket. Om det finnas särskilda skäl, får verket bestämma att nämnden *ska* fatta beslut även i annat enskilt ärende enligt denna lag.

Beslut om dödförklaring får fattas utan nämnd, om beslut om kungörelse har fattats av nämnden och inget nytt därefter har tillförts i ärendet. Detsamma gäller beslut om att avskriva ett ärende på grund av att ansökan återkallats eller att det har konstaterats att den försvunne är död.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om nämnden, dess ledamöter och nämndens beslutförhet.

11 §

Skatteverkets beslut i ärenden om dödförklaring får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Skrivelsen *skall* ges in till Skatteverket inom tre veckor från dagen för beslutet.

Skatteverkets beslut *enligt* 8 § i ärenden om dödförklaring får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Skrivelsen *ska* ges in till Skatteverket inom tre veckor från dagen för beslutet.

Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Upphävande och återbäring

11 a §

Visar det sig senare att den dödförklarade lever ska Skatteverket fatta beslut om att upphäva beslutet om dödförklaring av denne.

Ansökan om upphävande av beslut om dödförklaring får göras av den dödförklarade. Skatteverket får också självmant ta upp en fråga om upphävande av ett beslut om dödförklaring.

12 §

Visar det sig senare att den dödförklarade lever, skall var och en som på grund av dödförklaringen har tillträtt egendom återbära den. Detta gäller också, om det visar sig att den dödförklarade har dött på annan dag än den som angetts som dödsdag och någon annan därför har rätt till kvarlåtenskapen.

Har ett beslut om dödförklaring upphävts ska var och en som på grund av dödförklaringen tillträtt egendom återbära den. Detta gäller också, om det visar sig att den dödförklarade har dött på annan dag än den som angetts som dödsdag och någon annan därför har rätt till kvarlåtenskapen.

Har egendom som *skall* återbäras

Har egendom som *ska* återbäras

överlåtits till någon annan, är också denne återbäringsskyldig, om han eller hon inte var i god tro vid förvärvet.

När egendom återbärs, *skall* också avkastning betalas för tiden efter det att innehavaren fick kännedom om att någon annan hade bättre rätt till egendomen eller stämning delgavs honom eller henne. Består egendom av pengar, *skall* för samma tid betalas ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635). Har innehavaren haft nödvändig kostnad för egendomen, *skall* kostnaden ersättas. Även nyttig kostnad *skall* ersättas, om kostnaden uppkom innan innehavaren fick kännedom om den andres bättre rätt eller delgavs stämning.

överlåtits till någon annan, är också denne återbäringsskyldig, om han eller hon inte var i god tro vid förvärvet.

När egendom återbärs, *ska* också avkastning betalas för tiden efter det att innehavaren fick kännedom om att någon annan hade bättre rätt till egendomen eller stämning delgavs honom eller henne. Består egendom av pengar, *ska* för samma tid betalas ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635). Har innehavaren haft nödvändig kostnad för egendomen, *ska* kostnaden ersättas. Även nyttig kostnad *ska* ersättas, om kostnaden uppkom innan innehavaren fick kännedom om den andres bättre rätt eller delgavs stämning.

Denna lag träder i kraft den 1 jan 2013.

3 Bakgrund

Lagen (2005:130) om dödförklaring, förkortad DFL, trädde i kraft den 1 april 2005. Handläggningen av ärenden om dödförklaring flyttades därmed över från allmän domstol till Skatteverket. Skatteverket har sedan ikraftträdandet till och med 2011 behandlat ca 450 ärenden.

Europarådets familjerättskommitté (CJ-FA) tillsatte i september 2007 en arbetsgrupp med uppgift att ta fram ett utkast till en konvention om presumtion om döden för försvunna personer. Europarådet antog den 9 december 2009 en recommendation, CM/Rec(2009)11 of the Committee of Ministers to member states on principles concerning missing persons and the presumptions of death. Europarådets rekommendation har arbetats fram för att uppnå större enighet bland Europarådets medlemmar speciellt genom att främja antagandet av gemensamma regler i rättsliga frågor.

Skatteverket har med anledning av Europarådets rekommendation CM/Rec(2009)11 och Skatteverkets erfarenhet av sju års tillämpning av DFL gjort en översyn av lagen och dess tillämpning. Översynen har lett till några förslag till förtydliganden och ändringar i lagen.

I denna promemoria redovisas förslagen till ändringar i DFL.

4 Gällande rätt

4.1 Allmänt om dödförklaring

När någon avlider i Sverige ska ett dödsbevis som regel utfärdas. Enligt 2 § lagen (1987:269) om kriterier för bestämmande av människans död ankommer det på läkare att i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet fastställa att döden inträtt. Läkaren ska sedan enligt 4 kap. 2 och 3 §§ begravningslagen (1990:1144) utan dröjsmål utfärda dödsbevis. För att ett dödsbevis ska kunna utfärdas förutsätts dock att den avlidnes kropp helt eller delvis går att undersöka. Om en person är försvunnen och ingen kropp går att återfinna får i stället institutet dödförklaring användas.

Lagen (2005:130) om dödförklaring, förkortad DFL, trädde i kraft den 1 april 2005. Tidigare fanns reglerna om dödförklaring i ärvdabalken. I och med tillkomsten av DFL flyttades handläggningen över till Skatteverket och en särskild nämnd inrättades inom Skatteverket för denna ärendegrupp, se förordningen (2007:780) med instruktion för Skatteverket.

Enligt DFL kan en person som är försvunnen dödförklaras. Detta kan ske omedelbart efter försvinnandet om det är utrett att den försvunne är död. Detsamma gäller om försvinnandet skett i samband med en naturkatastrof, stor olycka eller liknande omständigheter och det finns en mycket hög grad av sannolikhet för att den försvunne är död. Om inget av dessa villkor är uppfyllda men det med hänsyn till omständigheterna kring försvinnandet och vad som i övrigt är känt finns en hög grad av sannolikhet att denne är död får frågan om dödförklaring tas upp tidigast ett år efter försvinnandet. I andra fall än de förut nämnda får frågan om dödförklaring tas upp tidigast fem år efter försvinnandet.

Ansökan om dödförklaring får göras av den försvunnes make, sambo eller arvinge. Även annan vars rätt kan bero av dödförklaring får ansöka. Till den gruppen hör bl.a. den försvunnes borgenärer. God man för den försvunne har däremot inte godtagits som sökande.

I de fall där det inte är utrett att den försvunne är död men frågan har prövats enligt DFL ska kungörelse utfärdas av Skatteverket. Har nämnden för dödförklaring prövat frågan om dödförklaring är det också nämnden som beslutar om dödförklaring efter det att tiden för kungörelse har gått ut.

Kungörelse ska införas i både Post- och Inrikes Tidningar och ortstidning.

Beslut om dödförklaring skickas till sökande och för registrering till folkbokföringen inom Skatteverket.

I 12 § DFL finns regler om återbäring av egendom i fall då det visar sig att den som blivit dödförklarad lever.

Skatteverket har sedan den 1 april 2005 hanterat ca 450 ärenden om dödförklaring och av dessa ärenden har ungefär hälften lett till beslut om dödförklaring.

4.2 Internationell privaträtt

I förarbetena till DFL, prop. 2004/05:88, behandlas förhållandet till internationell privaträtt. I propositionen (s. 25) anges bl.a. följande:

De frågor som vid lagens tillämpning kan uppkomma om svensk myndighets behörighet att ta upp och avgöra ärenden om dödförklaring, om vilket lands lag som ska tillämpas och om förutsättningarna för att här i landet erkänna utländska beslut om dödförklaring får avgöras med tillämpning av allmänna internationellt privaträttsliga regler.

I doktrinen har detta tolkats på så sätt att svensk medborgare oavsett hemvist bara kan dödförklaras i Sverige och med tillämpning av svensk rätt. Utländska dödförklaringar av svensk medborgare torde således inte gälla i Sverige. Vidare torde utlänning kunna dödförklaras i Sverige om han senast haft hemvist här, se Bogdan, Svensk internationell privat- och processrätt, 7 uppl., Lund 2008 s. 166.

Enligt Skatteverkets praxis har utländska dödförklaringar inte godtagits för att i folkbokföringen registrera en svensk medborgare som avliden.

4.3 Utländsk rätt

Danmark

Beslut om dödförklaring fattas av domstol. I lov om borteblevene nr 766 af 04/08/2005 regleras även hur den danska lagen förhåller sig till internationell privaträtt avseende danska myndigheters internationella behörigheter.

Finland

Beslut om dödförklaring fattas av domstol eller magistrat (som är folkbokföringsmyndighet). I 5 kap. lagen om dödförklaring 4.3 2005/127 finns bestämmelser som hör till området för den internationella privaträtten. Det som regleras är finska myndigheters internationella behörighet, tillämplig lag, erkännande av beslut som meddelats i främmande stat samt grunderna för att lämna beslut utan erkännande.

Norge

Domstol beslutar om dödförklaring. I 3 kap. lov om forsvunne personer m.v. regleras förhållandet till den internationella privaträtten avseende norska myndigheters internationella behörighet.

Även om den försvunne inte hade sin hemvist (bopel) i Norge, kan frågan resas om den försvunne har efterlämnat förmögenhet där, men då bara för verkningar för denna förmögenhet.

Tyskland

Domstol beslutar om dödförklaring. I den Verschollenheitsgesetz abschnitt II 12 § regleras förhållandet till den internationella privaträtten avseende tyska myndigheters internationella behörighet.

5 Förslag

5.1 Behovet av regelförändringar

Skatteverket har i sin översyn av lagen (2005:130) om dödförklaring, förkortad DFL, funnit att förtydliganden och ändringar behöver göras avseende lagens omfattning, sökandekretsen, kungörelse samt upphävande av beslut om dödförklaring. Nedan lämnas en närmare redogörelse för Skatteverkets förslag.

5.2 Lagens omfattning

Förslag: Lagen kompletteras med ett förtydligande att lagen är tillämplig endast om den försvunne personen kan befaras vara död.

I 1 § DFL stadgas att "Är någon försvunnen, får han eller hon dödförklaras enligt denna lag." I Europarådets rekommendation Part I definieras begreppet "försvunnen person" som en fysisk person vars existens har blivit osäker eftersom han eller hon har försvunnit spårlöst och det inte finns några tecken på att han eller hon lever. (In this recommendation, a "missing person" is a natural person whose existence has become uncertain, because he or she has disappeared without trace and there are no signs that he or she is alive.)

Det finns många olika situationer som medför att en person kan anses vara försvunnen. I kommentarerna till rekommendationen CM/Rec 2009/11, principle 1 p. 26, anges att rekommendationen tar sikte på fall då en person förmodas vara död men inte gäller för de situationer där en person har bestämt sig för att försvinna, t.ex. när någon lämnat sitt hemvist för en avsevärd tid eller när en patient som varit på sjukhus under lång tid inte återvänder.

En förutsättning för att någon ska kunna dödförklaras enligt DFL är att personen kan antas vara död men detta återges inte i lagtexten. I författningskommentarerna till DFL anges att lagen gäller försvunna personer som befaras omkomna och enligt praxis har lagen tillämpats utifrån ett sådant antagande. För tydlighetens skull föreslår nu Skatteverket att det i 1 § DFL uttryckligen anges att det kan befaras att den försvunne är död.

Lagförslaget

Förslaget föranleder ändring i 1 § DFL.

5.3 Publicering av kungörelse

Förslag: Kungörelse ska publiceras i ortstidning bara om det finns särskilda skäl som talar för det.

I förfarandet med prövning av en ansökan om dödförklaring ingår ett kungörelseförfarande. Genom detta förfarande anmodas den försvunne att anmäla sig om han eller hon är i livet och andra personer som har kännedom

om den försvunne som har betydelse för prövningen uppmanas att lämna sådana upplysningar. Genom förfarandet kan uppgifter som styrker eller talar mot att den försvunne är avliden komma att tillföras ärendet.

Sedan den 1 januari 2007 publiceras Post- och Inrikes Tidningar på Bolagsverkets webbplats på Internet. Kungörelserna är under hela kungörelsetiden sökbara bl.a. efter publiceringsdatum, typ av kungörelse, kungörelseobjekt (efter namn eller personnummer) och uppgiftslämnare. Förutsättningarna att nå den som söks för delgivning eller den som har upplysningar om denne har därmed ökat väsentligt, detta eftersom kungörelserna fått en mycket bättre spridning än tidigare. Det gäller särskilt när den som söks eller den som kan lämna uppgifter om den som söks befinner sig utomlands.

I CM/Rec(2009)11 part II principle 9:2 och i punkt 53 i kommentaren behandlas frågor om publicering. Där skrivs att ny teknologi som Internet ska användas och att annonsering i papperstidningar inte automatiskt ska användas speciellt med tanke på kostnaden för en sådan publicering.

Skatteverket har bara i ett fåtal ärenden om dödförklaring fått in ytterligare information som en direkt följd av en kungörelse i ortstidning.

Det kan dock finnas situationer där det kan vara lämpligt att komplettera en publicering på Internet med en kungörelse i ortstidning. Möjligheten att publicera en kungörelse i ortstidning bör därför finnas kvar, men som ett undantag.

Lagförslaget

Förslaget föranleder ändring i 7 § DFL.

5.4 Beslut om dödförklaring efter kungörelse

Förslag: När beslutet om kungörelse har fattats av nämnden och inget nytt därefter har tillförts i ärendet får Skatteverket, utan nämndens medverkan, fatta beslut om dödförklaring.

Enligt 10 § första stycket DFL ska beslut i frågor om dödförklaring som avses i 2 och 3 §§ fattas av en särskild nämnd inom verket. Av bestämmelsen följer att nämnden i vissa fall har att besluta om att utfärda kungörelse enligt 7 § första stycket DFL.

Förfarandet i dag är sådant att när nämnden tar upp ett ärende och finner att den försvunne personen med tillämpning av 3 eller 4 §§ DFL kan dödförklaras, beslutar nämnden att kungörelse ska utfärdas. Skatteverket utfärdar kungörelsen, som innehåller en kallelse på den försvunne att anmäla sig hos Skatteverket senast en viss dag samt uppmaningar till var och en som kan lämna upplysningar i ärendet att anmäla det till Skatteverket. När kungörelsetiden har gått ut tar nämnden upp ärendet igen. Har inget nytt tillkommit i ärendet beslutar nämnden om dödförklaring.

För att förenkla förfarandet i de fall då det är nämnden som fattat beslutet om att utfärda kungörelse och det därefter inte har kommit in någon ytterligare information bör Skatteverket kunna besluta om dödförklaring utan att ärendet åter behöver tas upp i nämnden.

Lagförslaget

Förslaget föranleder att ett nytt andra stycke tas in i 10 § DFL.

5.5 Utvidgning av sökandekretsen

Förslag: God man ska vara behörig att ansöka om dödförklaring.

Vid ett flertal tillfällen har det förekommit att god man för en försvunnen person har ansökt om dödförklaring. Skatteverket har i dessa fall avvisat ansökan eftersom god man inte kan anses vara en behörig sökande. Vid något tillfälle där det inte funnits någon behörig sökande har Skatteverket självmant utrett och prövat frågan. De fall som varit aktuella är där god man har att förvalta egendom för en person som är försvunnen och där det inte har gått att hitta någon behörig sökande om dödförklaring. Om den gode mannen i dessa fall inte hittat någon som är närstående till den försvunne återstår för den gode mannen att ta kontakt med Allmänna arvsfonden för att undersöka om de är intresserade av att ansöka om dödförklaring. Allmänna arvsfonden ska då ta ställning till om den tror att den är en eventuell arvtagare m.m. och därefter besluta om en eventuell ansökan om dödförklaring. Många gånger saknas dock skäl för Allmänna arvsfonden att gå in med en ansökan. För den gode mannen blir det då svårt att avsluta sitt uppdrag.

Bakgrunden till att god man inte ansetts vara behörig att ansöka om dödförklaring finns i förarbetena till tidigare lagstiftning om dödförklaring. Redan i förordningen från år 1854 angående dödförklaring, som i princip rörde verkan av dödförklaring avseende den försvunnes kvarlåtenskap, uteslöts god man som sökande. Anledningen var att man ansåg att den gode mannen kunde hamna i en intressekonflikt. Den inställningen har sedan levt vidare.

Enligt Skatteverket är det angeläget att en ordning där sökandekretsen utvidgas till att även omfatta god man införs. Den tillsynsverksamhet som överförmyndare och överförmyndarnämnd (16 kap. föräldrabalken) i dag utövar av god mans verksamhet torde kunna utesluta risken för felaktigt grundade ansökningar från god man. Härtill kommer att möjligheten för god man att ansöka om dödförklaring skulle förenkla hanteringen av avveckling av de uppdrag där t.ex. en person utan kända arvingar är försvunnen och befaras vara död.

Lagförslaget

Förslaget föranleder ändring i 5 § första stycket DFL.

5.6 Beslut att upphäva dödförklaring

Förslag: Skatteverket ska besluta om upphävande av beslut om dödförklaring när det visar sig att den dödförklarade lever. Ansökan om upphävande kan göras av den dödförklarade. Skatteverket ska också självmant kunna pröva frågan.

För att reglerna om återbärande av egendom ska kunna tillämpas ska krävas att Skatteverket har fattat ett beslut om upphävande. Beslut om upphävande ska inte kunna överklagas.

Undantagsvis händer det att en person som blivit dödförklarad visar sig leva. Det finns ingen reglering för hur det förhållandet att en dödförklarad person visar sig vara levande ska fastslås. Det finns inget förfarande för ett beslut eller annat dokument som kan utgöra underlag för t.ex. registrering i folkbokföringsdatabasen.

I förarbetena till DFL, prop 2004/05:88 bilaga 5, tar Lagrådet i sitt yttrande upp behovet av att införa en bestämmelse där Skatteverket skulle kunna häva eller undanröja en dödförklaring om den försvunne visar sig leva och kan styrka sin identitet.

Även i Europarådets rekommendation CM/Rec(2009)11, principle 7:1, stadgas att det ska finnas åtgärder som syftar till att upphäva tidigare beslut om dödförklaring. I 7:2 regleras vem som kan ansöka om upphävande av dödförklaring. I kommentarerna till principle 7 p. 46–48 tas också frågor om återbäring av egendom m.m. upp.

I 12 § DFL stadgas att återbäring ska ske om det senare visar sig att den dödförklarade lever. Det finns däremot inte något formaliserat beslutsförfarande när det visat sig att en person lever och eventuellt ska återregistreras i folkbokföringsregistret. Uppgift om att en person lever kan komma till Skatteverkets kännedom från t.ex. anhöriga eller olika myndigheter. Den dödförklarade kan också ha fått vetskap om sin dödförklaring. Vid något tillfälle har en person ansökt om pass vid en svensk ambassad då det framkommit att personen blivit dödförklarad i Sverige. Ambassaden anmälde detta till den svenska folkbokföringen som ändrade registreringen i folkbokföringsregistret.

Vid de fåtal tillfällen då det har framkommit att en dödförklarad person lever har informationen lämnats till folkbokföringen där enskild tjänsteman utan några särskilda formkrav upphävt dödförklaringen genom att återregistrera personen i folkbokföringsregistret. Eftersom det inte har funnits några rutiner för detta har bevisprövningen och bedömningen om vem som är behörig att lämna uppgifter till Skatteverket kunnat variera från fall till fall.

Skatteverket anser att det i DFL bör tas in en regel som uttryckligen anger att Skatteverket ska upphäva beslut om dödförklaring om det senare visar sig att den dödförklarade lever. Det är viktigt att tydliggöra att ansökan om upphävande av dödförklaring bara kan göras av den dödförklarade själv. Andra kan enligt förslaget enbart lämna information om att den dödförklarade lever till Skatteverket. Skatteverket bör på grundval av sådan information självständigt kunna pröva frågan om upphävande av dödförklaring.

För de fall där den dödförklarades kropp återfinns utfärdas ett dödsbevis och den döde registreras som död enligt 19 § folkbokföringslagen. Ett särskilt beslut om upphävande av dödförklaring behövs därför inte i dessa ärenden. Har den försvunnes kropp återfunnits efter det att ansökan om dödförklaring gjorts men innan beslut om dödförklaring fattats, ska ärendet om dödförklaring avskrivas och registrering av dödsfallet göras enligt 19 § folkbokföringslagen. Medför dödsbeviset att dödsdagen ändras, ska den nya dödsdagen tillämpas vid eventuell återbäring.

Införs regler om upphävande av dödförklaring bör reglerna om återbäring ändras på så sätt att det för återbäring av egendom krävs att det finns ett beslut

om upphävande av beslutet om dödförklaring. Beslut om upphävande tydliggör när reglerna om återbäring blir aktuella. På så sätt får den som tillträtt egendom med anledning av beslut om dödförklaring bättre förutsättningar att ta tillvara sin rätt vid återbäring.

Ett beslut om upphävande av dödförklaring ska inte kunna överklagas.

Lagförslagen

Förslaget föranleder att bestämmelserna i 11 och 12 §§ DFL ändras, att ny bestämmelse, 11 a §, tas in i lagen och att det närmast före sistnämnda paragraf tas in en ny rubrik.

6 Konsekvensanalys

6.1 Offentligfinansiella konsekvenser

Förslagen medför inga offentligfinansiella konsekvenser, se avsnitt 6.2.

6.2 Konsekvenser för Skatteverket

De lämnade förslagen kommer att medföra besparingar för Skatteverket dels genom att kungörelse bara behöver publiceras i ortstidning när det finns särskilda skäl till det, dels genom att nämnden för dödförklaring inte behöver pröva ärenden där ingen ny information tillkommit efter kungörelsens utfärdande. Beslut ska i sådant fall kunna fattas av Skatteverket utan medverkan av den särskilda nämnden.

Ansökningar från god man bedöms medföra en marginell ökning av det totala antalet ansökningar.

Upphävande av beslut om dödförklaring när det visar sig att personen lever bidrar till god kvalitet i Skatteverkets folkbokföringsregister.

6.3 Konsekvenser för enskilda

Förslaget att även god man ska kunna ansöka om dödförklaring innebär en möjlighet för god man att slutföra sitt uppdrag för en försvunnen person som kan befaras vara omkommen. Det innebär att kostnaderna sannolikt minskar t.ex. för den gode mannens förvaltning.

7 Författningskommentarer

7.1 Förslag till lag om ändring i lagen (2005:130) om dödförklaring

1 §

Ändringen innebär att det framgår att lagen bara omfattar ärenden där det kan befaras att en försvunnen person är död.

5 §

Ändringen i *första stycket* innebär att även god man för den försvunne ska kunna ansöka om dödförklaring.

Ändringen i *andra stycket* innebär att ”skall” ändras till ”ska”.

7 §

Ändringen i *första stycket* innebär att ”skall” ändras till ”ska”.

Ändringen av *andra stycket* innebär att kungörelse bara behöver införas i ortstidning om särskilda skäl talar för det.

10 §

Ändringen i *första stycket* innebär att ”skall” ändras till ”ska”.

Det föreslås att ett nytt *andra stycke* införs. Av detta stycke framgår att när nämnden för dödförklaring har fattat beslut om kungörelse och inget nytt därefter kommit till i ärendet så får Skatteverket fatta beslut om dödförklaring utan nämnd. Det bör också uttryckligen framgå av lagtexten att detsamma gäller för beslut om avskrivning på grund av att ansökan återkallas eller att det har konstaterats att den försvunne är död.

Nuvarande *andra stycket* blir *tredje stycket*. Stycket innehåller inte några ändringar i sak.

11 §

Ändringen i *första stycket* innebär att det klargörs att beslut enligt 8 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Det föreslås att ett nytt *andra stycke* införs. Av detta stycke framgår att övriga beslut enligt denna lag inte får överklagas.

Nuvarande *andra stycket* blir *tredje stycket*. Stycket innehåller inte några ändringar i sak.

11 a §

Paragrafen är ny.

I *första stycket* anges att Skatteverket ska fatta beslut om upphävande av beslut om dödförklaring om det visar sig att den dödförklarade lever.

Av *andra stycket* följer att den dödförklarade kan ansöka om upphävande av dödförklaring samt att Skatteverket även självmant kan pröva frågan.

12 §

Ändringen i *första stycket* innebär att det anges att ett beslut om att dödförklaring har upphävts måste ha fattats för att reglerna om återbäring av egendom ska vara tillämpliga. Detta innebär att den som har tillträtt egendom

efter beslut om dödförklaring genom ett formaliserat beslut om upphävande ges möjlighet att bättre ta tillvara sin rätt vid återbäring.

Ändringen i *andra stycket* och *tredje stycket* innebär att ”skall” ändras till ”ska”.